

УДК 342.951:347.952

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2026-2-22>**Тишлек Микола Миколайович**

доктор філософії у галузі права,
директор навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів
кримінальної поліції імені Е. О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0001-7221-6519
Scopus-Author ID: 60514603600
Researcher OGN-4686-2025

Кіблик Дар'я Володимирівна

доктор філософії в галузі права, доцент,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-2518-7647
Scopus-Author ID: 59012636600
Researcher ID: MСУ-1064-2025

Чепеляк Віталій Степанович

викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0009-4281-7936

ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЧАСТИНІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНФІСКОВАНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті здійснено комплексне дослідження адміністративно-правового регулювання виконання судових рішень у частині конфіскації майна в Україні, з особливим акцентом на специфіці поводження зі зброєю як об'єктом підвищеної суспільної небезпеки. Проаналізовано сучасну модель організації виконавчого провадження, яка поєднує діяльність державних і приватних виконавців, та визначено її відповідність європейським тенденціям розвитку правових систем. Розкрито зміст нормативно-правових актів, що регулюють порядок розпорядження конфіскованим майном, зокрема їх відсильний і фрагментарний характер.

Встановлено, що чинне законодавство не забезпечує цілісного та узгодженого механізму реалізації конфіскованої зброї, що проявляється у відсутності чітко визначених процедур взаємодії між органами виконавчої служби та спеціалізованими суб'єктами господарювання, неврегульованості порядку передачі, оцінки та реалізації такого майна, а також у наявності колізій між підзаконними нормативними актами. Особливу увагу приділено наслідкам реформування правоохоронної системи, що призвело до втрати актуальності окремих норм і утворення прогалів у правовому регулюванні.

Досліджено організаційні аспекти виконання судових рішень щодо конфіскації зброї, зокрема проблеми відсутності належної інфраструктури для її реалізації, обмеженості кола суб'єктів, які відповідають

ліцензійним вимогам, та економічних труднощів забезпечення такої діяльності. На основі аналізу судової практики встановлено, що у значній кількості випадків органи виконавчої служби змушені ініціювати зміну способу виконання судових рішень через неможливість реалізації конфіскованого майна, що фактично призводить до його знищення. Обґрунтовано, що така практика свідчить про системну неефективність інституту конфіскації у зазначеній сфері, оскільки вона не забезпечує досягнення його основної мети – надходження майна або коштів до державного бюджету.

Ключові слова: виконавче провадження, конфіскація зброї, адміністративно-правове регулювання, реалізація конфіскованого майна, правозастосовна практика, судова практика, нормативно-правові акти, державна виконавча служба, приватні виконавці, виконання судових рішень, механізм реалізації майна, Національна поліція України.

Tyshlek M. M., Kiblik D. V., Chepeliak V. S. Enforcement of court decisions regarding the sale of confiscated weapons in Ukraine: issues in legal regulation and practical implementation

This article presents a comprehensive study of the administrative and legal regulation of the enforcement of court decisions regarding the confiscation of property in Ukraine, with a particular focus on the specific treatment of weapons as objects posing a heightened public danger. The current model of organizing enforcement proceedings, which combines the activities of state and private enforcement agents, is analyzed, and its compliance with European trends in the development of legal systems is assessed. The content of regulatory acts governing the disposal of confiscated property is examined, particularly their referential and fragmented nature.

It has been established that current legislation does not provide a comprehensive and coordinated mechanism for the disposal of confiscated weapons, as evidenced by the absence of clearly defined procedures for interaction between enforcement agencies and specialized business entities, the lack of regulation regarding the transfer, the valuation and sale of such property, as well as the existence of conflicts between subordinate regulatory acts. Particular attention is paid to the consequences of law enforcement system reform, which has led to the obsolescence of certain provisions and the creation of gaps in legal regulation.

This study examines the organizational aspects of enforcing court decisions regarding the confiscation of weapons, specifically the lack of adequate infrastructure for their disposal, the limited number of entities that meet licensing requirements, and the economic challenges involved in carrying out such activities. Based on an analysis of judicial practice, it has been established that in a significant number of cases, enforcement authorities are forced to initiate a change in the method of enforcing court decisions due to the impossibility of realizing confiscated property, which effectively leads to its destruction.

It is argued that such practice indicates the systemic ineffectiveness of the institution of confiscation in this area, as it fails to achieve its primary objective—the transfer of property or funds to the state budget.

Key words: enforcement proceedings, confiscation of weapons, administrative regulation, sale of confiscated property, law enforcement practice, judicial practice, regulatory acts, State Enforcement Service, private enforcement agents, enforcement of court decisions, property disposal mechanism, National Police of Ukraine.

Вступ. Сучасний етап розвитку правової системи України характеризується активним реформуванням інститутів, спрямованих на забезпечення ефективного виконання судових рішень. Одним із ключових елементів цього процесу є виконавче провадження, яке виступає завершальною стадією судового захисту прав і свобод особи. Ефективність функціонування цього інституту безпосередньо впливає на рівень довіри до судової влади та держави в цілому.

Особливе місце у структурі виконавчого провадження посідає інститут конфіскації майна, який має як правозахисне, так і превентивне значення. У класичному розумінні конфіскація передбачає примусове безоплатне вилучення майна у власність держави з

подальшою можливістю його реалізації або використання. Водночас практична реалізація цього інституту, особливо у випадках конфіскації об'єктів із спеціальним правовим режимом, виявляє низку проблем нормативного та організаційного характеру.

У цьому контексті набуває актуальності дослідження питання наявності численних прогалин і неузгодженостей у законодавстві, що регулює порядок розпорядження конфіскованим майном, а також відсутністю ефективного механізму виконання судових рішень у цій сфері. Зазначені проблеми набувають особливої гостроти у контексті конфіскації зброї, правовий режим якої передбачає підвищені вимоги до її обігу, зберігання та реалізації, що ускладнює практичну діяльність органів виконавчої служби.

Метою статті є комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання виконання судових рішень у частині конфіскації майна, зокрема зброї як об'єкта зі спеціальним правовим режимом, виявлення нормативних прогалин і колізій у процедурі її вилучення, передачі, обліку та подальшого розпорядження, а також обґрунтування шляхів удосконалення механізму реалізації відповідних судових рішень з урахуванням сучасної правозастосовної практики.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, що забезпечили комплексний аналіз проблем виконання судових рішень у частині конфіскації майна, зокрема зброї як об'єкта зі спеціальним правовим режимом. Формально-юридичний метод використано для дослідження норм чинного законодавства України, які регулюють порядок виконавчого провадження, а також процедури вилучення, обліку, передачі, реалізації та знищення конфіскованого майна. Системний метод застосовано з метою встановлення взаємозв'язків між нормативно-правовими актами різної юридичної сили, що регламентують відповідні правовідносини, а також для виявлення їх неузгодженості та фрагментарності. За допомогою порівняльно-правового методу здійснено зіставлення нормативних приписів із реальною практикою їх застосування, що дозволило ідентифікувати основні прогалини та колізії у правовому регулюванні. Також застосовано метод аналізу судової практики, що дозволило оцінити ефективність чинного правового регулювання та виявити типові проблеми, які виникають у процесі виконання відповідних рішень. Джерельну базу дослідження становлять Закон України «Про виконавче провадження», постанови Кабінету Міністрів України, відомчі нормативні акти Міністерства внутрішніх справ України, що регулюють обіг зброї та порядок поведіння з нею, а також матеріали судової практики.

Результати. Відповідно до ст. 5 Закон України «Про виконавче провадження» примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних

виконавців) та у передбачених законом випадках – на приватних виконавців [1]. Така модель організації виконавчого провадження в Україні відповідає сучасним тенденціям розвитку правових систем, які передбачають поєднання публічного та приватного елементів у сфері забезпечення виконання судових рішень. Водночас ефективність цієї моделі значною мірою залежить від узгодженості нормативно-правового регулювання та наявності дієвих процедур реалізації повноважень відповідних суб'єктів.

У цьому зв'язку важливого значення набуває нормативне регулювання порядку розпорядження конфіскованим майном. Зокрема, відповідно до статті 62 Закону України «Про виконавче провадження», виконання рішень про конфіскацію майна здійснюється органами державної виконавчої служби у визначеному законом порядку, а реалізація такого майна також відбувається згідно з установленими процедурними вимогами [1]. При цьому розпорядження конфіскованим майном, а також майном, яке не підлягає реалізації, здійснюється відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України. Це положення визначає загальні засади поведіння з конфіскованими активами та забезпечує їх правомірне й ефективне використання. Тобто, відповідно до п. 1 Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 року № 985, реалізація такого майна здійснюється у порядку, встановленому законодавством про виконавче провадження (далі – Порядок) [2]. Зазначена норма має відсильний характер, що передбачає необхідність комплексного застосування різних нормативно-правових актів. Це, своєю чергою, зумовлює важливість узгодженості положень спеціального підзаконного регулювання із нормами базового закону, а також іншими актами, що регламентують процедури оцінки, обліку, передачі та реалізації майна. Відсильний характер відповідного припису фактично інтегрує зазначений Порядок у загальну систему виконавчого провадження, забезпечуючи єдність правозастосовної практики та мінімізуючи ризики правових колізій

у процесі розпорядження конфіскованими активами. Разом з тим, як зазначає М.В. Джафарова, що сучасне адміністративно-правове регулювання в Україні характеризується надмірною фрагментарністю та відсутністю системного підходу, що ускладнює практичну реалізацію правових норм. У сфері конфіскації майна це проявляється у відсутності чітко вибудованого механізму від моменту вилучення майна до його остаточної реалізації або знищення. Такий стан правового регулювання значною мірою зумовлений наявністю прогалин і неузгодженостей у адміністративно-процесуальному законодавстві, що, у свою чергу, підвищує роль правозастосовної діяльності та судової практики [3, с. 190]. Як підкреслюється у наукових дослідженнях, результати судового розгляду не лише забезпечують вирішення конкретних справ, але й сприяють тлумаченню, конкретизації та фактичному доповненню правових норм.

Особливо помітними й проблемними ці недоліки законодавчого регулювання стають у ситуаціях, пов'язаних із конфіскацією зброї. Специфіка правового режиму зброї зумовлена її підвищеною суспільною небезпекою, що обґрунтовує встановлення додаткових обмежень щодо її обігу.

Зокрема, відповідно до п. 8 Порядку, мисливська вогнепальна, пневматична та холодна зброя, а також боєприпаси до неї підлягають реалізації у встановленому законодавством порядку [2]. Однак ключова проблема полягає в тому, що відповідна норма фактично не пояснює, як саме це має відбуватися на практиці. Вона лише відсилає до інших нормативно-правових актів, не пропонуючи чіткого, зрозумілого алгоритму дій для органів, відповідальних за виконання рішення суду.

Подальше нормативне регулювання у цій сфері здійснюється, зокрема, на підставі Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами, відповідно до пункту 5.2 яких спортивна та мисливська вогнепальна зброя та боєприпаси до неї, а також холодна зброя, спеціальні засоби, заряджені речовинами сльозоточивої і дратівної дії, реалізуються магазином на підставі ліцензії встановленої форми, що видається органами внутрішніх справ, тільки тим

громадянам, які мають на це дозвіл органів внутрішніх справ за місцем проживання [4]. Така вимога є логічною та обґрунтованою, оскільки вона спрямована на забезпечення належного державного контролю за обігом зброї, обмеження доступу до неї сторонніх осіб, а також запобігання її потраплянню до незаконного обігу чи використання у протиправних цілях.

Водночас більш детальний аналіз показує, що на практиці реалізація цієї норми супроводжується низкою суттєвих труднощів. Насамперед, чинне законодавство не визначає чіткої процедури взаємодії між органами, які здійснюють конфіскацію майна, та спеціалізованими суб'єктами господарювання, уповноваженими на продаж зброї. Відсутні також прозорі критерії відбору таких магазинів, порядок передачі їм конфіскованої зброї, строки реалізації та відповідальність сторін у разі порушення встановлених вимог.

Зокрема, Згідно пп. 5. п. 12 Постанови КМУ від 02.12.2015 № 1000 Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу, зброя та спеціальні засоби передаються для комісійного продажу громадянами або представниками юридичних осіб за наявності направлення встановленої форми та документів, що посвідчують особу [5]. Однак аналіз змісту цієї норми свідчить про її орієнтованість виключно на добровільні правовідносини, коли ініціатива щодо реалізації майна виходить від його власника. У випадку ж конфіскації зброї, суб'єктом відповідних дій виступає державний або приватний виконавець, що принципово змінює правову природу відносин і потребує іншого, спеціально врегульованого механізму.

Згідно п. 29 Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї (далі – Інструкція), на підставі рішення технічної комісії непридатні зброя і боєприпаси знищуються щокварталу у порядку, передбаченому п.п. 30 – 41 даної Інструкції. Натомість зброя, яка визнається придатною до використання, не знищується, а передається для подальшого використання. Це здійснюється через відповідні підрозділи, зокрема служби озброєння управлінь або відділів матеріально-технічного та технічного забезпечення (МТ і ТЗ), із оформленням необхідних супровідних документів (накладних) [6]. Таким чином, формально законодавство передбачає два різні шляхи поводження зі зброєю: знищення або повторне використання.

Разом з тим, п. 15 цієї ж Інструкції, встановлює, що у випадках, коли приймається рішення про конфіскацію зброї чи боєприпасів, вони мають передаватися на склади відповідних підрозділів МТ і ТЗ органів внутрішніх справ (раніше ГУМВС, УМВС тощо). Тобто передбачалося, що саме ці підрозділи виступатимуть ключовою ланкою у процесі зберігання та подальшого розпорядження конфіскованим майном. Однак у подальшому відбулися суттєві інституційні зміни, зокрема, у 2018 році було затверджено наказом Міністерством внутрішніх справ Інструкцію з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України, відповідно до якої реформовано систему підрозділів озброєння та змінено підходи до організації забезпечення зброєю, боєприпасами, спеціальними засобами, засобами індивідуального захисту, приладами та іншим захисним спорядженням у Національній поліції України, їх зберігання та експлуатацію [7]. Водночас у даному нормативному акті вже не передбачено чіткого механізму прийняття та обліку саме конфіскованої зброї у тому вигляді, як це було визначено раніше.

Таким чином, аналіз положень свідчить про формальну наявність врегульованих процедур поводження з вилученою та конфіскованою зброєю, зокрема її знищення або передачі для подальшого використання. Водночас такі

норми не забезпечують цілісного та узгодженого механізму реалізації судових рішень саме у частині конфіскації.

Суттєвою проблемою є невідповідність між застарілими положеннями, що передбачають передачу зброї до підрозділів матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ, та сучасним станом нормативного регулювання після реформування системи Національної поліції. Відсутність у нових нормативних актах чітко визначеної процедури прийняття, обліку та подальшого розпорядження конфіскованою зброєю фактично створює прогалину у правовому регулюванні. У результаті це призводить до практичних труднощів у діяльності органів, відповідальних за виконання судових рішень, знижує ефективність механізму конфіскації як правового інструменту та обумовлює необхідність комплексного оновлення нормативної бази з урахуванням сучасних інституційних змін і потреб правозастосовної практики.

Аналогічна проблема простежується і в положеннях пункту 12.4 глави 12 розділу II Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ Міністерства внутрішніх справ від 21.08.1998 № 622, відповідно до якого для реалізації зброї через спеціалізований магазин власник зобов'язаний отримати направлення в органі поліції за місцем її реєстрації [8]. Водночас законодавство не містить жодної норми, яка б визначала порядок отримання такого направлення державними чи приватними виконавцями у межах виконавчого провадження. Це створює ситуацію, коли з одного боку, існує обов'язок реалізувати конфісковане майно, а з іншого – відсутній інструмент для виконання цієї вигоди у правовий спосіб.

Додаткову складність становить неузгодженість підзаконних нормативних актів між

собою. Так, пункт 15 відповідних інструкцій передбачає передачу конфіскованої зброї до складів підрозділів матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ. Проте після реформування правоохоронної системи та створення Національної поліції, зокрема із прийняттям наказу від 11.10.2018 № 828, така процедура фактично втратила нормативне підґрунтя. Нові акти не містять чітко визначеного порядку прийняття, обліку та подальшого розпорядження конфіскованою зброєю, що призводить до правової невизначеності та різночитань у практиці застосування.

Окрім нормативних прогалин, суттєві труднощі у виконанні судових рішень щодо конфіскації зброї мають також виразний організаційний характер. Зокрема, однією з ключових проблем є відсутність у ряді регіонів, зокрема на території Дніпропетровської області, належної інфраструктури для реалізації конфіскованого майна у вигляді зброї. Йдеться передусім про відсутність спеціалізованих суб'єктів господарювання (магазинів), які б відповідали встановленим законодавством вимогам для здійснення такої діяльності.

Особливість цієї сфери полягає в тому, що реалізація зброї потребує не лише наявності відповідної ліцензії, але й забезпечення додаткових умов: у штаті таких суб'єктів повинні працювати фахівці, уповноважені здійснювати професійну оцінку вартості зброї, а також мають бути відкриті спеціальні розрахункові рахунки, через які забезпечується прозоре та контрольоване перерахування коштів, отриманих від її реалізації, безпосередньо до державного бюджету. На практиці виконання сукупності цих вимог є складним і економічно обтяжливим, що значно звужує коло потенційних учасників такого ринку або взагалі унеможливує їх функціонування на окремих територіях.

Унаслідок цього виникає ситуація, коли передбачений законодавством механізм реалізації конфіскованої зброї фактично не працює. Це підтверджується практикою: протягом останніх п'яти років підрозділами контролю за обігом зброї Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області рішення про направлення конфіскованої зброї

чи пристроїв на реалізацію до спеціалізованих магазинів не приймалися. Така ситуація свідчить про декларативний характер відповідних правових норм, які існують формально, але не знаходять свого практичного втілення.

Окремі спроби вирішення проблеми здійснюються шляхом призначення товарознавчих експертиз для визначення залишкової вартості конфіскованої зброї. Проте така практика має поодинокий характер і не є системним інструментом. У випадках, коли за результатами експертизи встановлюється, що зброя втратила свою залишкову вартість унаслідок пошкоджень і не може використовуватися за призначенням, постає питання щодо подальшого процесуального оформлення таких обставин. Відсутність належного документообігу, зокрема постанов про закриття виконавчого провадження, призводить до невизначеності статусу такого майна та ускладнює діяльність підрозділів, відповідальних за контроль обігу зброї.

Наведені проблеми не є лише теоретичними конструкціями або результатом формального аналізу законодавства - вони безпосередньо проявляються у практиці органів державної виконавчої служби та знаходять своє відображення у судових рішеннях. Саме судова практика у цій категорії справ фактично демонструє, як норми, що формально існують, працюють (або не працюють) у реальному житті.

Аналіз відповідних судових рішень дає підстави стверджувати, що в Україні сформувалася стала тенденція: у випадках, коли конфісковану зброю неможливо реалізувати у передбачений законом спосіб, органи виконавчої служби змушені звертатися до суду із заявами про зміну способу і порядку виконання судових рішень. Інакше кажучи, виконавці опиняються у ситуації, коли вони зобов'язані виконати рішення, але не мають реальних інструментів для цього.

Показовим у цьому контексті у постанові Андрушівського районного суду Житомирської області у справі № 272/581/20, в якому суд погодився із доводами державного виконавця про неможливість реалізації конфіскованої мисливської рушниці та дійшов висновку про необхідність зміни способу виконання рішення – із конфіскації у дохід держави на

знищення відповідного майна [9]. Фактично суд визнав, що існуючий механізм реалізації зброї не дозволяє виконати рішення у первісно визначений спосіб.

Схожа ситуація простежується і у постанові Олевського районного суду Житомирської області у справі № 287/647/13-п, де суд, дослідивши обставини, встановив не лише організаційні труднощі, але й технічні проблеми, пов'язані зі станом зброї (зношеність, корозія, забруднення) [10]. У сукупності ці фактори унеможливили її реалізацію, що знову ж таки призвело до зміни способу виконання рішення шляхом заміни конфіскації на знищення.

Важливо підкреслити, що в обох випадках суди діяли не з міркувань доцільності, а під тиском об'єктивних обставин, які унеможлилювали виконання рішень у передбачений спосіб. Тобто суд фактично змушений адаптувати спосіб виконання рішення до реального стану правового та організаційного середовища.

Така практика свідчить про більш глибоку проблему, коли конфіскація як правовий інститут втрачає свою первісну мету. У класичному розумінні конфіскація передбачає передачу майна у власність держави з подальшою можливістю його використання або реалізації. Проте у випадку зі зброєю ця модель не працює - замість надходження коштів до бюджету держава фактично несе додаткові витрати, пов'язані із зберіганням, обліком та знищенням такого майна.

Більше того, така ситуація створює певний дисбаланс між змістом судового рішення та результатом його виконання. Формально рішення про конфіскацію виконується, однак його економічна та правова сутність змінюється: замість отримання майна держава його втрачає. Це, своєю чергою, ставить під сумнів ефективність застосування конфіскації як заходу адміністративного чи кримінального впливу.

Варто також звернути увагу на те, що в подібних ситуаціях суди фактично змушені брати на себе додаткову роль — своєрідно компенсувати недоліки законодавства, заповнюючи наявні прогалини через власні рішення. Іншими словами, судова практика підлаштовується під реальні обставини там,

де нормативне регулювання виявляється недостатнім або неповним.

Водночас така ситуація не є оптимальною для функціонування правової системи. Адже вирішення системних і повторюваних проблем переноситься з рівня чіткого законодавчого регулювання на рівень окремих судових справ. Це призводить до того, що однакові за своєю суттю питання можуть вирішуватися по-різному, залежно від конкретних обставин та підходу суду, що ускладнює формування єдиної та передбачуваної правозастосовної практики.

Таким чином, судова практика не лише підтверджує наявність проблем у сфері виконання рішень щодо конфіскації зброї, але й наочно демонструє їх масштаб і системний характер. Вона виступає своєрідним індикатором того, що існуюче нормативне регулювання є недостатнім і потребує комплексного перегляду.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати системні висновки щодо стану адміністративно-правового регулювання виконання судових рішень у частині конфіскації майна в Україні, зокрема зброї як об'єкта зі спеціальним правовим режимом.

Нормативно-правова база, що регулює поводження з конфіскованим майном-зброєю, залишається фрагментарною, внутрішньо неузгодженою та значною мірою відсильною, що ускладнює її практичне застосування і не забезпечує цілісного механізму дій від моменту вилучення до подальшої реалізації, передачі чи знищення. Водночас наслідки реформування правоохоронної системи призвели до втрати актуальності окремих норм і виникнення прогалин у правовому регулюванні саме процедур обліку та розпорядження конфіскованою зброєю. На практиці це зумовлює ситуацію, за якої передбачений законодавством механізм реалізації конфіскованого майна - зброї фактично не функціонує.

Відсутність належної інфраструктури, обмежене коло ліцензованих суб'єктів та економічна складність організації такого процесу призводять до неможливості виконання судових рішень у первісно визначений спосіб. У таких умовах органи виконавчої служби

змушені звертатися до суду із заявами про зміну порядку виконання рішень.

Судова практика у відповідних справах демонструє вимушену трансформацію конфіскації майна-зброї у її фактичне знищення, що свідчить про втрату економічного та правового змісту цього інституту. Замість забезпечення надходжень до державного бюджету держава несе додаткові витрати, пов'язані зі зберіганням і утилізацією такого майна, що суперечить базовій меті конфіскації.

Узагальнюючи, можна констатувати, що наявна система виконання судових рішень у частині конфіскації майна-зброї характеризується системною неефективністю та потребує комплексного вдосконалення. Ключовим завданням

є формування узгодженого, чіткого і практично придатного механізму поводження з конфіскованою зброєю, який би враховував її специфічний правовий статус, забезпечував належну взаємодію між усіма суб'єктами та гарантував досягнення цілей виконавчого провадження.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з розробленням спеціалізованої, чітко регламентованої процедури реалізації конфіскованого майна у вигляді зброї та визначення чітких процедур взаємодії між органами виконавчої служби, правоохоронними органами та спеціалізованими суб'єктами господарювання, із закріпленням їх повноважень, відповідальності та строків здійснення відповідних дій.

Література

1. Про виконавче провадження : Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2016. № 30. Ст.542. (зі змінами та доповненнями)
2. Про затвердження Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби : постанова Кабінету міністрів України від 11 липня 2002 року № 985. *Офіційний вісник України*, 2002. № 29. Ст. 1371. (зі змінами та доповненнями)
3. Джафарова М.В. Тенденції розвитку адміністративного процесуального законодавства України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Юридичні науки. 2017. № 3. С. 190–193. URL: <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/288/272> (дата звернення: 01.03.2026).
4. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами : наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 13 березня 1995 року №37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0079-95> (дата звернення: 01.03.2026).
5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу : Постанова Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2015 року №1000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1000-2015-%D0%BF> (дата звернення: 01.03.2026).
6. Про затвердження Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї : наказ Міністерства внутрішніх справ від 31 травня 1993 року № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-93> (дата звернення: 01.03.2026).
7. Про затвердження Інструкції з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ від 11 жовтня 2018 року № 828. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1249-18#Text> (дата звернення: 01.03.2026).
8. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металічними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ Міністерства внутрішніх справ від 21 серпня 1998 року № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 01.03.2026).
9. Постанова Андрушівського районного суду Житомирської області від 24 грудня 2020 року у справі № 272/581/20 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132895962> (дата звернення: 01.03.2026).
10. Постанова Олевського районного суду Житомирської області від 02 квітня 2025 року у справі № 287/647/13-п / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126329680> (дата звернення: 01.03.2026).

References

1. Pro vykonavche provadzhennia [For enforcement]: Zakon Ukrainy vid 02 chervnia 2016 roku № 1404-VIII / Vidomosti Verkhovnoi Rady, 2016. № 30. St.542. (zi zminamy ta dopovnenniamy).
2. Pro zatverdzhennia Poriadku rozporiadzhennia mainom, konfiskovanim za rishenniam sudu i peredanim orhanam derzhavnoi vykonavchoi sluzhby [On the Approval of the Procedure for the Disposal of Property Confiscated by Court Order and Transferred to State Enforcement Service Authorities]: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 11 lypnia 2002 roku № 985. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 2002. № 29. St. 1371. (zi zminamy ta dopovnenniamy).
3. Dzhafarova, M.V. (2017). Tendentsii rozvytku administratyvnoho protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy [Trends in the Development of Ukraine's Administrative Procedural Law]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Yurydychni nauky. 2017. № 3. S. 190-193. URL: <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/288/272> [in Ukrainian] (data zvernennia: 01.03.2026).
4. Pro zatverdzhennia Pravyl komisiinoi torhivli neprodovolchymy tovaramy [On the Approval of the Rules for Commission Trade in Non-Food Goods]: nakaz Ministerstva zovnishnikh ekonomichnykh zv'iazkiv Ukrainy vid 13 bereznia 1995 roku №37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0079-95> (data zvernennia: 01.03.2026).
5. Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z vyrobnytstva ta remontu vohnepalnoi zbroi neviiskovoho pryznachennia i boieprypasiv do nei, kholodnoi zbroi, pnevmatychnoi zbroi kalibru ponad 4,5 milimetra i shvydkistiu polotu kuli ponad 100 metriv na sekundu, torhivli vohnepalnoi zbroieiu neviiskovoho pryznachennia ta boieprypasamy do nei, kholodnoi zbroieiu, pnevmatychnoi zbroieiu kalibru ponad 4,5 milimetra i shvydkistiu polotu kuli ponad 100 metriv na sekundu; vyrobnytstva spetsialnykh zasobiv, zariadzhennykh rechovynamy slozotochyvoi ta drativnoi dii, indyvidualnoho zakhystu, aktyvnoi oborony ta yikh prodazhu [On the Approval of Licensing Conditions for Engaging in Economic Activities Related to the Manufacture and Repair of Non-Military Firearms and Ammunition Therefor, Edged Weapons, Air Guns with a Caliber Exceeding 4.5 Millimeters and a Muzzle Velocity Exceeding 100 Meters per Second, the trade in non-military firearms and ammunition therefor, bladed weapons, and pneumatic weapons with a caliber exceeding 4.5 millimeters and a bullet velocity exceeding 100 meters per second; the manufacture of special devices loaded with tear gas or irritant substances, personal protective equipment, and active defense devices, as well as their sale]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02 hrudnia 2015 roku №1000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1000-2015-%D0%BF> (data zvernennia: 01.03.2026).
6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok pryimannia, zberihannia, obliku, znyshchennia chy realizatsii vyluchenoï, dobrovilno zdanoï, znaidenoï zbroi ta boieprypasiv do nei [On the Approval of the Instructions on the Procedure for the Acceptance, Storage, Accounting, Destruction, or Sale of Seized, Voluntarily Surrendered, or Found Weapons and Related Ammunition]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav vid 31 travnia 1993 roku № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-93> (data zvernennia: 01.03.2026).
7. Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii zabezpechennia, zberihannia ta ekspluatatsii ozbroiennia v Natsionalnii politsii Ukrainy [On the Approval of the Instructions on the Organization of the Provision, Storage, and Operation of Weapons in the National Police of Ukraine]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav vid 11 zhovtnia 2018 roku № 828. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1249-18#Text> (data zvernennia: 01.03.2026).
8. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyhotovlennia, prydbannia, zberihannia, obliku, perevezennia ta vykorystannia vohnepalnoi, pnevmatychnoi, kholodnoi i okholoshchenoi zbroi, prystroiv vitchyznianoho vyrobnytstva dlia vidstrilu patroniv, sporiadzhennykh humovymy chy analohichnymy za svoimy vlastyvostiamy metalnymy snariadamy nesmertelnoi dii, ta patroniv do nykh, a takozh boieprypasiv do zbroi, osnovnykh chastyn zbroi ta vybukhovyykh materialiv [On the Approval of the Instructions on the Procedure for the Manufacture, Acquisition, Storage, Accounting, Transportation, and Use of Firearms, Air Guns, Edged Weapons, and Blunt Weapons, as well as domestically produced devices for firing cartridges loaded with rubber projectiles or projectiles with similar properties that are non-lethal, and cartridges therefor, as well as ammunition for weapons, essential parts of weapons, and explosive materials]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav vid 21 serpnia 1998 roku № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (data zvernennia: 01.03.2026).
9. Postanova Andrushivskoho raionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 24 hrudnia 2020 roku u spravi № 272/581/20 [Resolution of the Andrushivka District Court of Zhytomyr Oblast dated December 24, 2020, in Case № 272/581/20] / Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132895962> (data zvernennia: 01.03.2026).
10. Postanova Olevskoho raionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 02 kvitnia 2025 roku u spravi № 287/647/13-p [Resolution of the Olevsk District Court of Zhytomyr Oblast dated April 2, 2025, Case №. 287/647/13-p] / Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126329680> (data zvernennia: 01.03.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026